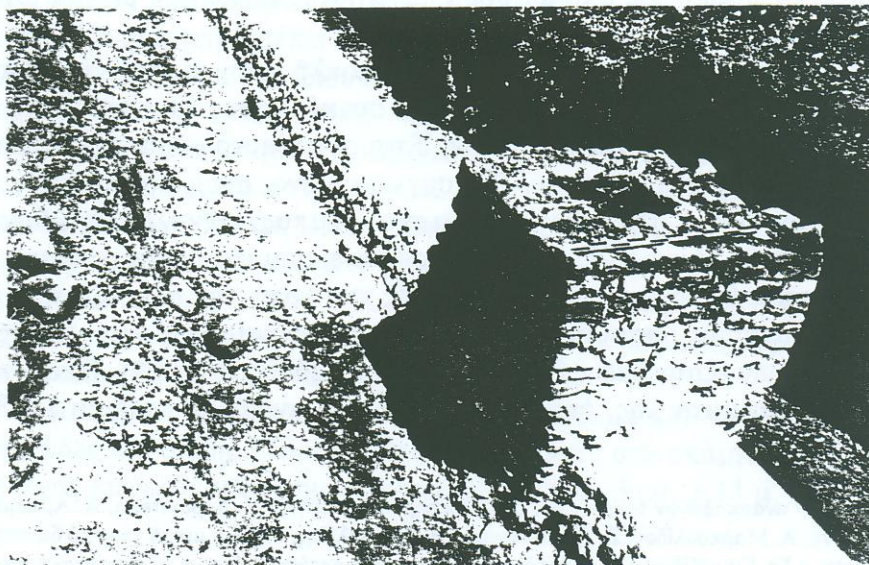
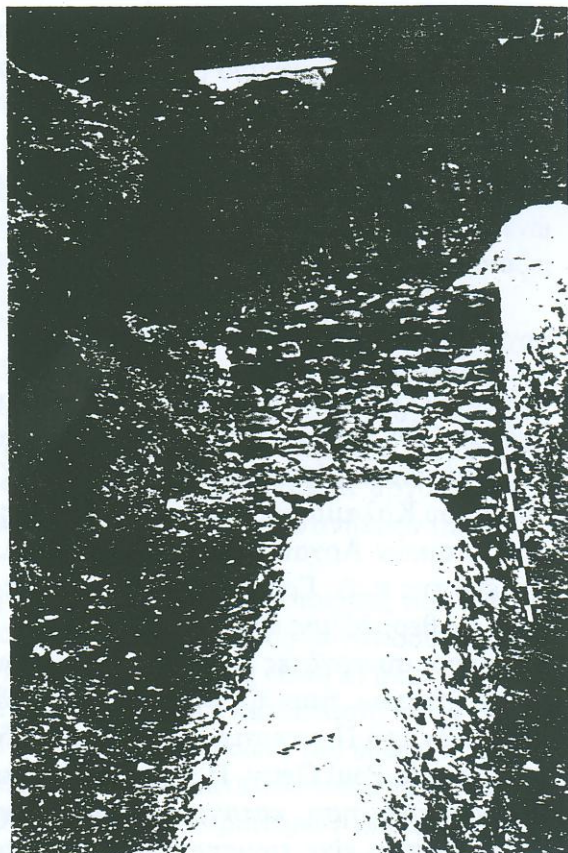
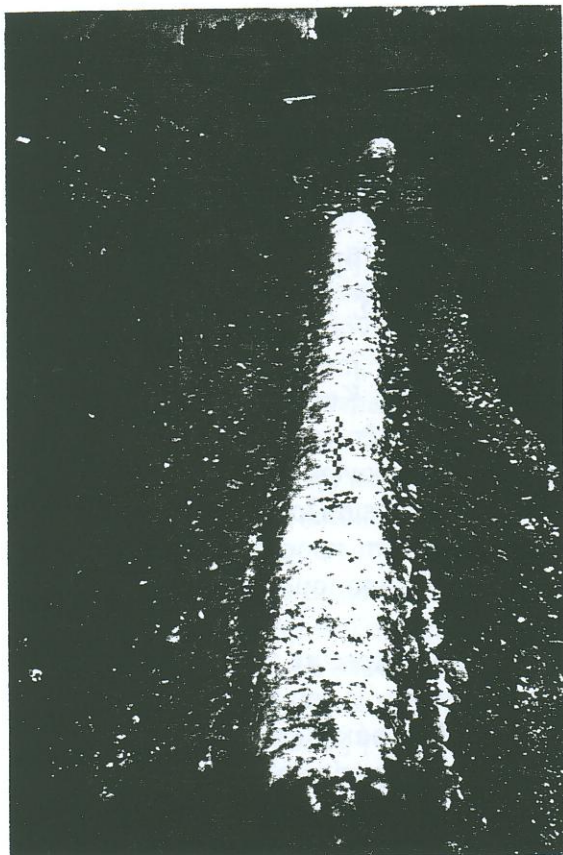

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

**ΤΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΕΡΓΟ
ΣΤΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ
12, 1998**

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2000

1. Θέρμη Θεσσαλονίκης. Αγροτεμάχιο 1365. Απόψεις του αποκαλυφθέντος υδραγωγού. 2. Θέρμη Θεσσαλονίκης. Αγροτεμάχιο 1365. Απόψεις του αποκαλυφθέντος υδραγωγού. 3. Θέρμη Θεσσαλονίκης. Αγροτεμάχιο 1365. Απόψεις του αποκαλυφθέντος υδραγωγού.

Μ. ΤΙΒΕΡΙΟΣ - Ε. ΜΑΝΑΚΙΔΟΥ - Δ. ΤΣΙΑΦΑΚΗ

ΑΝΑΣΚΑΦΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ ΣΤΟ ΚΑΡΑΜΠΟΥΡΝΑΚΙ ΚΑΤΑ ΤΟ 1998. Ο ΑΡΧΑΙΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ

Η πανεπιστημιακή ανασκαφή στον αρχαίο οικισμό στο Καραμπουρνάκι κατά το 1998 πραγματοποιήθηκε με την οικονομική στήριξη του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, του Υπουργείου Μακεδονίας-Θράκης και του Δήμου Καλαμαριάς. Η συνεργασία μας με την ΙΣΤ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων ήταν και πάλι εξαιρετική και έτσι προς τον προϊστάμενό της κ. Δ. Γραμμένο και κυρίως προς την Ε. Τρακοσοπούλου εκφράζουμε τις θερμές μας ευχαριστίες.

Άμεσοι συνεργάτες της ανασκαφής, που διήρκεσε 35 ημέρες με τη συμμετοχή 9 εργατών, ήταν η Ε. Μανακίδου, διδάκτωρ αρχαιολόγος του Μουσείου Εκμαγείων του Πανεπιστημίου μας και η διδάκτωρ Δ. Τσιαφάκη, επιμελήτρια στο Μουσείο Paul Getty. Η πρώτη ήταν υπεύθυνη για τις εργασίες τις σχετικές με την ταξινόμηση, καταγραφή και φωτογράφιση των κινητών ευρημάτων, ενώ η δεύτερη είχε την εποπτεία των ανασκαφικών τομών. Στην ανασκαφή ουσιαστική, όπως πάντα, βοήθεια προσέφεραν 43 προπτυχιακοί και μεταπτυχιακοί φοιτητές αρχαιολογίας από διάφορα πανεπιστήμια, κυρίως βέβαια από το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο¹.

Κύριος στόχος της περσινής χρονιάς ήταν η ολοκλήρωση της ταξινόμησης, καταγραφής, φωτογράφισης, συντήρησης και συγκόλλησης των ευρημάτων από τις παλιότερες ανασκαφικές περιόδους. Έτσι οι καθαυτό ανασκαφικές εργασίες ήταν περιορισμένης έκτασης. Πιο συγκεκριμένα, ανοίχτηκαν έξι νέες τομές διαστάσεων 4x4 μ. στο δυτικό τμήμα της τούμπας, ενώ ολοκληρώθηκε και η ανασκαφή ενός λάκκου (Εικ. 1) με πλούσια ευρήματα που είχε εντοπιστεί και είχε ερευνηθεί στο μεγαλύτερο μέρος του κατά την ανασκαφή του 1997². Επειδή ο αρχαίος οικισμός ερευνάται οριζόντια και οι φετινές μας τομές, πλην ορισμένων εξαιρέσεων, δεν ξεπέρασαν σε βάθος το 1,50 μ. Όπως σε όλα σχεδόν τα σκάμμάτα μας, έτσι και σ' αυτά που ανοίξαμε κατά το 1998,

1. Υπεύθυνοι των ανασκαφικών τομών ήταν οι μεταπτυχιακοί φοιτητές Α. Αρβανιτάκη, Α. Αβραμίδου, Γ. Αριστοδήμου, Α. Μαρκουλίδου, Ζ. Παρθένη και ο Β. Ευαγγελίδης, ενώ για μικρό χρονικό διάστημα μας βοήθησε και ο Στ. Γιματζίδης. Για τα σχέδια της ανασκαφής υπεύθυνη ήταν η μεταπτυχιακή φοιτήτρια Φ. Σέρογλου ενώ για τη φωτογράφιση ο υποψήφιος διδάκτωρ Κ. Φίλης και οι προπτυχιακές φοιτήτριες Χρ. Μαβίνη και Α. Πεντεδέκα.

2. Βλ. σχετικά: Μ. Τιβέριος - Ε. Μανακίδου - Δ. Τσιαφάκη, ΑΕΜΘ 11, 1997, 327 κ.ε.

παντού ήταν πολύ αισθητές οι διαταράξεις που έχουν προκληθεί κυρίως από ποικίλες στρατιωτικές δραστηριότητες, καθ' όλη τη διάρκεια του 20ού αιώνα, στον χώρο του αρχαίου οικισμού³. Οι περισσότερες καταστροφές προκλήθηκαν σίγουρα από τη χρήση του χώρου ως νεκροταφείου αλόγων. Σημειώνουμε ακόμη ότι σ' ένα από τα νέα μας σκάμματα (27-78α), αποκαλύφτηκε λίθινος τοίχος με θυραίο άνοιγμα που προφανώς ανήκει σε σύγχρονη κατασκευή, ενώ αμέσως προς τ' ανατολικά του και σε όλο σχεδόν το μήκος του, που πλησιάζει τα 4 μ., αποκαλύφθηκαν στρώσεις από τούβλα.

Σε όλα σχεδόν τα σκάμματα εντοπίστηκαν και πάλι λάκκοι, που περιείχαν βασικά κεραμική, εισαγμένη και ντόπια, κυρίως των αρχαϊκών χρόνων, αλλά και οστά και όστρεα. Όλοι τους πρέπει να έχουν ανοιχτεί κατά την αρχαιότητα, κυρίως κατά τον 5ο και τον 4ο αι. π.Χ. Αρχαϊκών χρόνων ήταν και το μεγαλύτερο μέρος της κεραμικής που φέραμε στο φως, όπως και τα αρχαιολογικά λείψανα που αποκαλύφθηκαν, τα περισσότερα από τα οποία ανήκουν σε οικιακούς χώρους.

Σ' ένα σκάμμα (22-91γ) διασώθηκαν τμήματα από δύο τοίχους που γωνιάζουν και σχηματίζουν ένα δωμάτιο που αναπτυσσόταν προς τα νοτιοδυτικά του σκάμματος. Ο χώρος αυτός σίγουρα ήταν ένας πιθεώνας (Εικ. 2) όπως μας βεβαιώνουν και τα τέσσερα πιθάρια, σε αποσπασματική κατάσταση, που εντοπίστηκαν σε βάθος γύρω στα 0,60-0,70 μ. από την επιφάνεια του εδάφους. Ακόμη σημειώνουμε την ανεύρεση ανάμεσα στα χαλάσματα του σκάμματος αυτού τεσσάρων σχιστολιθικών καλυμμάτων πίθων, τριών τριπτήρων και μιας μυλόπετρας. Ο οικιακός χαρακτήρας του χώρου επιβεβαιώνεται επίσης από την ανεύρεση στη νοτιοδυτική γωνία του σκάμματος και σε αδιατάρακτα στρώματα σημαντικού αριθμού πήλινων υφαντικών βαρών. Η χρονολόγησή του, με βάση την κεραμική, πρέπει να αναχθεί στο δεύτερο μισό του 6ου αι. π.Χ. Στα βαθύτερα στρώματα του ίδιου σκάμματος, που σε ορισμένα σημεία του έφτασε σε βάθος 1,70 μ., εντοπίστηκαν και όστρακα του 8ου αι. π.Χ. Οπωσδήποτε η συντριπτική πλειονότητα της κεραμικής ήταν των αρχαϊκών χρόνων (7ος-6ος αι. π.Χ.) με ελάχιστα όστρακα, από τα ανώτερα στρώματα, να ανήκουν και στον 5ο αι. π.Χ. Μεγάλη καταστροφή στον πιθεώνα αυτόν εκτός από τις μεταγενέστερες ταφές των αλόγων, προκάλεσε και το άνοιγμα κατά την αρχαιότητα, πιθανόν κατά τον 5ο αι. π.Χ., ενός λάκκου, βάθους γύρω στα 2,50 μ., εντός του οποίου ρίχτηκαν πολλά και ενδιαφέροντα αντικείμενα, κυρίως πήλινα, και στον οποίο ήδη έχουμε αναφερθεί παραπάνω.

Ενδιαφέρον παρουσίασε και ένα άλλο σκάμμα (27-78γ). Στο κιτρινωπό, αργιλώδες και σκληρό έδαφος που συναντήσαμε στο σκάμμα αυτό, είχε ανοιχτεί ένας κυψελόμορφος ημιυπόγειος χώρος μέγ. διαμ. 2,35 μ. (Εικ. 3). Σώζε-

3. Για τις νεότερες επεμβάσεις και καταστροφές στα σκάμματα των προηγούμενων ερευνών μας βλ. Μ. Τιβέριος – Ε. Μανακίδου – Δ. Τσιαφάκη, ΑΕΜΘ 8, 1994, 198 κ.ε., ΑΕΜΘ 9, 1995, 278 κ.ε., ΑΕΜΘ 11, 1997, 327 κ.ε.

ται σε ύψος 0,80 μ., όπου και η διάμετρος του περιορίζεται σε 1,92 μ. Τέτοιες κατασκευές εντοπίσαμε και στις παλιότερες έρευνές μας και είχαμε υποστηρίξει ότι πρόκειται για «ημιυπόγειες κατοικίες»⁴. Ο χώρος αυτός επικοινωνούσε με ορθογώνιο άνοιγμα (μήκους 0,90 μ. και σωζ. ύψους γύρω στα 0,85 μ.) με έναν άλλον αντίστοιχο, μικρότερων διαστάσεων (μέγ. διάμ. γύρω στο 1,50 μ.), που είχε εντοπιστεί κατά την περσινή μας ανασκαφή (σκάμμα 27-78δ). Σε κάποια χρονική στιγμή, ίσως στον 5ο αι. π.Χ., το άνοιγμα αυτό έκλεισε με πέτρες, κομμάτια αγγείων, πλιθιά και πηλό και ο μικρότερος χώρος αποκόπηκε από την υπόλοιπη οικία. Τότε πιθανόν και το υπέρθυρο του ανοίγματος, κατασκευασμένο από κιτρινωπό πηλό, να κατέπεσε από την ψηλότερη αρχική του θέση στη σημερινή, 0,45 μ. πάνω από το δάπεδο της οικίας. Κατά τις έρευνες του 1998 εντοπίστηκαν και ορισμένα ενδιαφέροντα στοιχεία σχετικά με την ανωδομή των κατασκευών αυτών. Πάνω στο αργιλώδες έδαφος και γύρω από το άνοιγμα του υπόσκαπτου παρατηρήθηκαν ίχνη από ένα είδος πατούρας, πλάτους γύρω στα 0,25 μ., πάνω στην οποία πατούσαν λίθοι και πλίνθοι. Η ανωδομή λοιπόν των ημιυπόγειων αυτών κατασκευών, μετά το σκληρό αργιλώδες έδαφος, συνεχιζόταν με λίθους και πλιθιά, κομμάτια από τα οποία επίσης βρέθηκαν στον χώρο αυτόν. Τέτοιες κατοικίες, όπως γνωρίζουμε, ήταν ιδιαίτερα συχνές στις βόρειες περιοχές του Εύξεινου Πόντου καθ' όλη τη διάρκεια της αρχαιότητας, ενώ παρουσιάζουν ομοιότητες και με τις μεταγενέστερες κατοικίες των Σλάβων, γνωστές και από τα θαύματα του Αγίου Δημητρίου ως «κάσαι». Οι κάσες ήταν ημιυπόγειες καλύβες κατασκευασμένες από ξύλο και χώμα. Παρόμοιες κατασκευές, γνωστές ως «γκιουμέδες», έχει παρατηρήσει ο Χ. Μπακιρτζής ακόμη και στις μέρες μας, στον κάμπο των Φιλίππων, κατασκευασμένες από κυνηγούς⁵.

Στον χώρο του ημιυπόγειου κυψελόμορφου δωματίου που αποκαλύφθηκε κατά τις έρευνες του 1998 βρέθηκαν λίγα χάλκινα αντικείμενα και ειδώλια, αγνύθες (Εικ. 4) —ανάμεσά τους και ορισμένες ενσφράγιστες—, θραύσματα από γυάλινα αγγεία (τα λεγόμενα φοινικικά), οστά κυρίως από μεγάλα ζώα —ανάμεσά τους και ένα κέρατο—, μεγάλες ποσότητες από ποικίλα θαλασσινά όστρεα και άφθονη κεραμική. Η τελευταία είναι κυρίως αρχαϊκή και μάλιστα των ύστερων αρχαϊκών χρόνων, αλλά υπάρχουν και λίγα όστρακα που ανάγονται στον 8ο αιώνα και λίγο περισσότερα στον 5ο και στον 4ο αι. π.Χ.

Τέλος σημειώνουμε ότι όπως κάθε χρόνο έτσι και εφέτος όλα τα καινούρια σκάμματα καλύφθηκαν με βαρεία καλύμματα από ξύλο και λαμαρίνα.

Ως προς τα κινητά ευρήματα της φετινής ανασκαφής θα θέλαμε να επισημάνουμε την κυριαρχία και πάλι ανάμεσά τους της κεραμικής, χωρίς ωστόσο αυτή να προσθέτει πολλά νέα στοιχεία στις έως τώρα γνώσεις μας. Κατά το 1998 εντοπίσαμε τις ίδιες ομάδες εισαγμένων και ντόπιων αγγείων που μας

4. Μ. Τιβέριος – Ε. Μανακίδου – Δ. Τσιαφάκη, ΑΕΜΘ 11, 1997, 327 κ.ε.

5. Χ. Μπακιρτζής, Αγίου Δημητρίου θαύματα (1997) 302 § 280, 426.

ήταν γνωστές από τις προηγούμενες ανασκαφικές περιόδους και οι οποίες χρονολογούνται από τα γεωμετρικά έως και τα κλασικά χρόνια. Ιδιαίτερη μνεία κάνουμε στον μεγάλο αριθμό οστράκων από οξυπύθμενους αμφορείς διαφόρων εργαστηρίων του αρχαίου ελληνικού κόσμου, τα περισσότερα από τα οποία βρέθηκαν στον μεγάλο λάκκο του σκάμματος 22-91δ, η ανασκαφή του οποίου ολοκληρώθηκε κατά τη διάρκεια των εργασιών του περασμένου καλοκαιριού. Από τα εργαστήρια που έχουμε αναγνωρίσει μνημονεύουμε αυτά της Αττικής, της Μένδης και της Κορίνθου, ενώ από εκείνα της Ανατολικής Ελλάδας, επισημαίνουμε την κυρίαρχη θέση του χιώτικου εργαστηρίου (Εικ. 5)⁶. Ορισμένοι από τους οξυπύθμενους αυτούς αμφορείς, που, ως επί το πλείστον, χρονολογούνται στα αρχαϊκά χρόνια, φέρουν και εγχάρακτα ή γραπτά εμπορικά σύμβολα. Η ποικιλία της εργαστηριακής προέλευσης των αγγείων αυτών, σε συνδυασμό και με την ποσότητά τους, μαρτυρεί την ευρύτητα και την πυκνότητα των εμπορικών συναλλαγών του οικισμού μας με πολλά από τα πιο γνωστά κέντρα παραγωγής κρασιού και λαδιού των αρχαϊκών χρόνων. Η αρχαία Θέρμη, χάρη στη θέση και το λιμάνι που διέθετε, τμήματα του οποίου έχουμε ήδη εντοπίσει, αποτελούσε πιθανότατα και ένα σημαντικό σταθμό συγκέντρωσης προϊόντων από πολλές περιοχές του αρχαίου κόσμου, τα οποία από εδώ προωθούνταν προς την ενδοχώρα.

Την ξεχωριστή άνθιση και τις πυκνές επαφές του οικισμού με τον τότε γνωστό κόσμο κατά την κλασική και κυρίως κατά την αρχαϊκή περίοδο, δείχνουν και τα δείγματα της λεγόμενης κεραμικής πολυτέλειας που ήλθαν στο φως στη διάρκεια και των περσινών μας ερευνών. Από την κεραμική του 7ου και 6ου αιώνα αναφέρουμε όστρακα από ιωνικές κύλικες, χιώτικους κάλυκες, από πινάκια και οινοχόες Ανατολικής Ελλάδας, από μελανόμορφα κορινθιακά και αττικά αγγεία, από αιολικά αγγεία *bucchero*, από λυχνάρια (μελαμβαφή και ιωνικά), ενώ στον 5ο αιώνα ανήκουν ορισμένα αττικά μελαμβαφή αγγεία πόσης (Εικ. 6). Αξιοσημείωτες είναι και οι ποσότητες της εγχώριας κεραμικής. Σημειώνουμε τα πολλά όστρακα από ωκέλυφες ιωνίζουσες κύλικες, τα κομμάτια από μεγάλες οινοχόες με ταινιωτή διακόσμηση, μια οινοχόη με οπισθότμητο στόμιο και σφαιρικό στιλβωμένο σώμα. Όλα αυτά τα αγγεία χρονολογούνται στην αρχαϊκή εποχή. Έχουμε, ωστόσο, και κεραμική του 5ου αι. π.Χ., ενώ ορισμένα αγγεία διακοσμημένα με τη μέθοδο της εμβάπτισης ανήκουν στον 4ο αι. π.Χ.

Η «ημιυπόγεια κατοικία» μας έδωσε ορισμένα ενδιαφέροντα μικροαντικείμενα, όπως πήλινα υφαντικά βάρη —ανάμεσά τους και ενσφράγιστα—, τμήματα περιρραντηρίων και λεκανών από υποκίτρινο πηλό, ορισμένα χάλκινα (όπως τοξωτή πόρπη, τμήμα από λαβή αγγείου), τμήμα λίθινου πέλεκυ και δύο

6. Σημειώνουμε επίσης την ύπαρξη αμφορέων από τη Σάμο, τη Μίλητο, τις Κλαζομενές και από άλλα ιωνικά εργαστήρια. Γενικά βλ. Dupont στο: R. M. Cook and P. Dupont, *East Greek Pottery* (1998) 142 κ.ε.

λίθινους πεσσούς. Ακόμη μνημονεύουμε μια πήλινη μήτρα (Εικ. 7) που πιθανότατα χρησίμευε για την κατασκευή κοσμημάτων και συγκεκριμένα μεταλλικών περιάπτων που είχαν τη μορφή οχτώσχημης πόρπης⁷. Τα πήλινα ειδώλια είναι από τα σπάνια ευρήματα των ανασκαφών μας στον αρχαίο οικισμό. Έτσι, η ανεύρεση ορισμένων ειδωλίων κατά τις περσινές μας έρευνες, ήταν μια ευχάριστη έκπληξη. Από αυτά θα σταθούμε σε δύο κεφαλάκια γυναικείων μορφών του αυστηρού ρυθμού, που διασώζουν λευκό χρώμα στο πρόσωπο και τον λαιμό και κόκκινο στα μαλλιά και τα χείλη (Εικ. 8)⁸.

Κεραμική εισαγμένη και εγχώρια, που χρονολογείται στους λεγόμενους γεωμετρικούς χρόνους και στην εποχή σιδήρου, δεν έλειψε ούτε από τις περσινές μας έρευνες. Ως επί το πλείστον, προήλθε από διαταραγμένα στρώματα ή από επιφανειακές έρευνες. Από τις τελευταίες είχαμε και ένα άλλο ενδιαφέρον όσο και σπάνιο για ολόκληρο τον βορειοελλαδικό χώρο εύρημα. Πρόκειται για όστρακο από το χείλος ενός λακωνικού ελικωτού κρατήρα του βου αι. π.Χ. διακοσμημένου με σιγμοειδή μοτίβα⁹. Τέλος, από τα ευρήματα που σχετίζονται με τις νεότερες τύχες του οικισμού σημειώνουμε ορισμένα όστρακα από εφυαλωμένα αγγεία της τουρκοκρατίας και κάποιους κάλυκες από σφαίρες πυροβόλων όπλων.

Όπως είπαμε και στην αρχή, κατά την ανασκαφική περίοδο του 1998 το κύριο βάρος των δραστηριοτήτων μας στράφηκε στην ταξινόμηση, συγκόλληση, καταγραφή, σχεδίαση και φωτογράφιση των μέχρι σήμερα ευρημάτων μας. Ακόμη προχωρήσαμε στην καταγραφή των βιβλίων της βιβλιοθήκης μας που αριθμεί ήδη 1.000 τόμους. Από όλες τις παραπάνω εργασίες, τις οποίες έφεραν με επιτυχία σε πέρας οι φοιτητές μας κάτω από την επίβλεψη μεταπτυχιακών σπουδαστών¹⁰, ξεχωρίζει η συγκόλληση πληθώρας οστράκων που επέτρεψε τον σχηματισμό σημαντικού αριθμού ολόκληρων αγγείων, κυρίως οξυπύθμενων αμφορέων (Εικ. 9)¹¹.

Την πραγματοποίηση όλων των παραπάνω εργασιών που, εκτός των άλλων, μας βοήθησαν και στο να αποκτήσουμε πληρέστερη εποπτεία του υλικού και γενικότερα των προβλημάτων της ανασκαφής μας, την κατέστησε δυνατή

7. Οι οχτώσχημες πόρπες είναι αρκετά συχνές στον βορειοελλαδικό χώρο από τον 9ο έως τον 7ο αι. π.Χ. Βλ. Μ. Ανδρόνικος, Βεργίνα. Το νεκροταφείο των τύμβων Ι (1986) 227-230· Ι. Βοκοτοπούλου, Βίτσα. Τα νεκροταφεία μιας μολοσσικής κώμης (1986) 309-311. Για το σχήμα αυτό βλ. γενικά J. Alexander, *AJA* 69, 1965, 7-23· K. Kilian, *Fibeln in Thessalien von der mykenischen zur archaischen Zeit* (PBF XVI/2, 1975)· H. Philipp, *Bronzeschmuck aus Olympia. Olympische Forschungen XIII* (1981) 260 κ.ε.

8. Για τον τύπο βλ. R. A. Higgins, *Greek Terracottas* (1967) 36-7· R. A. Higgins, *Catalogue of the Terracottas in the Department of Greek and Roman Antiquities, British Museum, v. I.* (1954) 179.

9. C. M. Stibbe, *Laconian mixing bowls. A history of the Krater Lakonikos from the seventh to the fifth century B.C.* (1989) 36-7.

10. Την εύθυνη των εργασιών αυτών είχαν οι μεταπτυχιακές φοιτήτριες του Τμήματος Αρχαιολογίας Α.Π.Θ. Κ. Καλλιγά, Κ. Τσονάκα, Χρ. Χαλαμπάκη, Ν. Καζακίδη και Ε. Μουτσοπούλου.

11. Ιδιαίτερη μνηία πρέπει να κάνουμε στον μεταπτυχιακό φοιτητή Γ. Παπαζαφειρίου, στην υπομονή και στο ταλέντο του οποίου οφείλουμε την προσεκτική συγκόλληση των περισσότερων αγγείων. Στο έργο του τον βοήθησε η κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος Αρχαιολογίας Ε. Ιωαννίδου.

και η ολοκλήρωση των εργασιών επισκευής και του κάτω ορόφου του διάροφου κτηρίου του Κτηνιατρείου στο τέως στρατόπεδο Κόδρα που μας έχει παραχωρηθεί για τις ανάγκες της ανασκαφής. Και το κτίσμα αυτό, με τη βοήθεια του Πανεπιστημίου μας, ελληνικών και ξένων ιδρυμάτων αλλά και ιδιωτών, φιλοδοξούμε να το μετατρέψουμε σε κέντρο έρευνας της αρχαίας ελληνικής κεραμικής.

Θεσσαλονίκη,
Πανεπιστήμιο
Μουσείο Paul Getty

Μιχάλης Τιβέριος
Ελένη Μανακίδου
Δέσποινα Τσιαφάκη

EXCAVATIONS AT KARABOURNAKI IN 1998: THE ANCIENT SETTLEMENT

by M. TIVERIOS – E. MANAKIDOU – D. TSIAFAKI

During the 1998 excavations, a total of 6 trenches 4 x 4 m were dug, mainly in the W part of the top of the mound. At the same time, the intensive work of recording, conserving, drawing, and photographing the finds from earlier excavation periods continued. This was done in the repaired veterinary clinic of the former Kodra military camp, a two-storey building which the Public Land Association has made available to the university for the purposes of the excavation.

The building remains found in 1998 (walls of a storage cellar and a contemporary wall) were comparatively few. One interesting discovery was a semi-subterranean beehive-shaped space, which communicated with another, smaller one that had been located the previous year. These were rooms of a semi-subterranean dwelling, the superstructure of which was probably built of stone and brick. Similar structures are known from other areas on the periphery of the ancient Greek world, such as the Euxine, for instance.

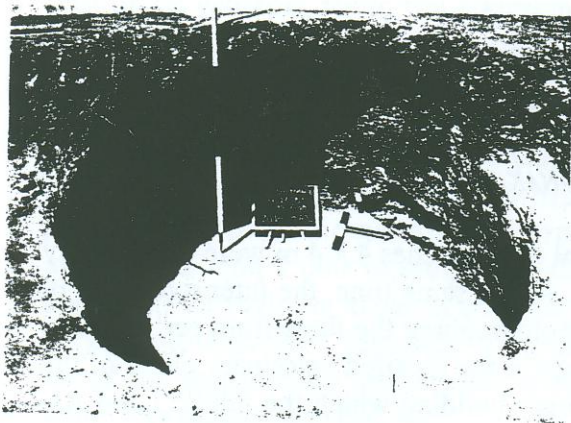
Of note among the movable finds are the quantities of sherds of local and imported pottery representing a wide variety of shapes and provenances. It is particularly worth mentioning the numerous pointed amphoras from various workshops in Greece, which survive in fragments or almost entire. The domestic areas yielded such small artefacts as figurines, loom weights, clay moulds for making jewellery, a bronze fibula, and stone tools.

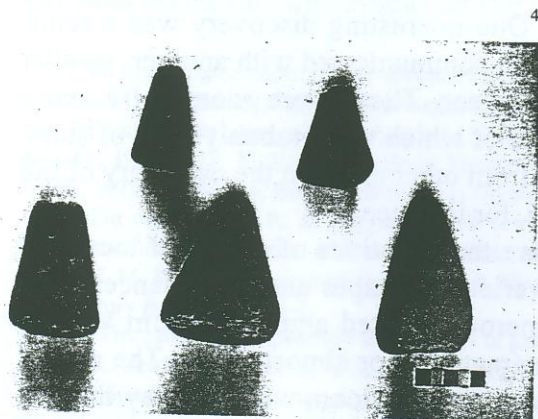
1

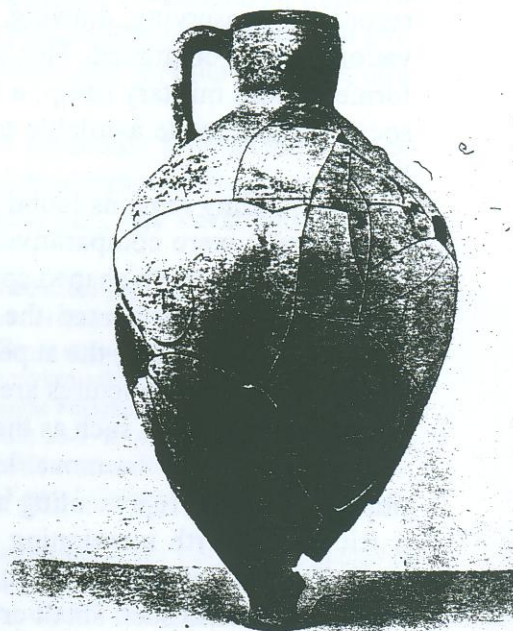
2

3

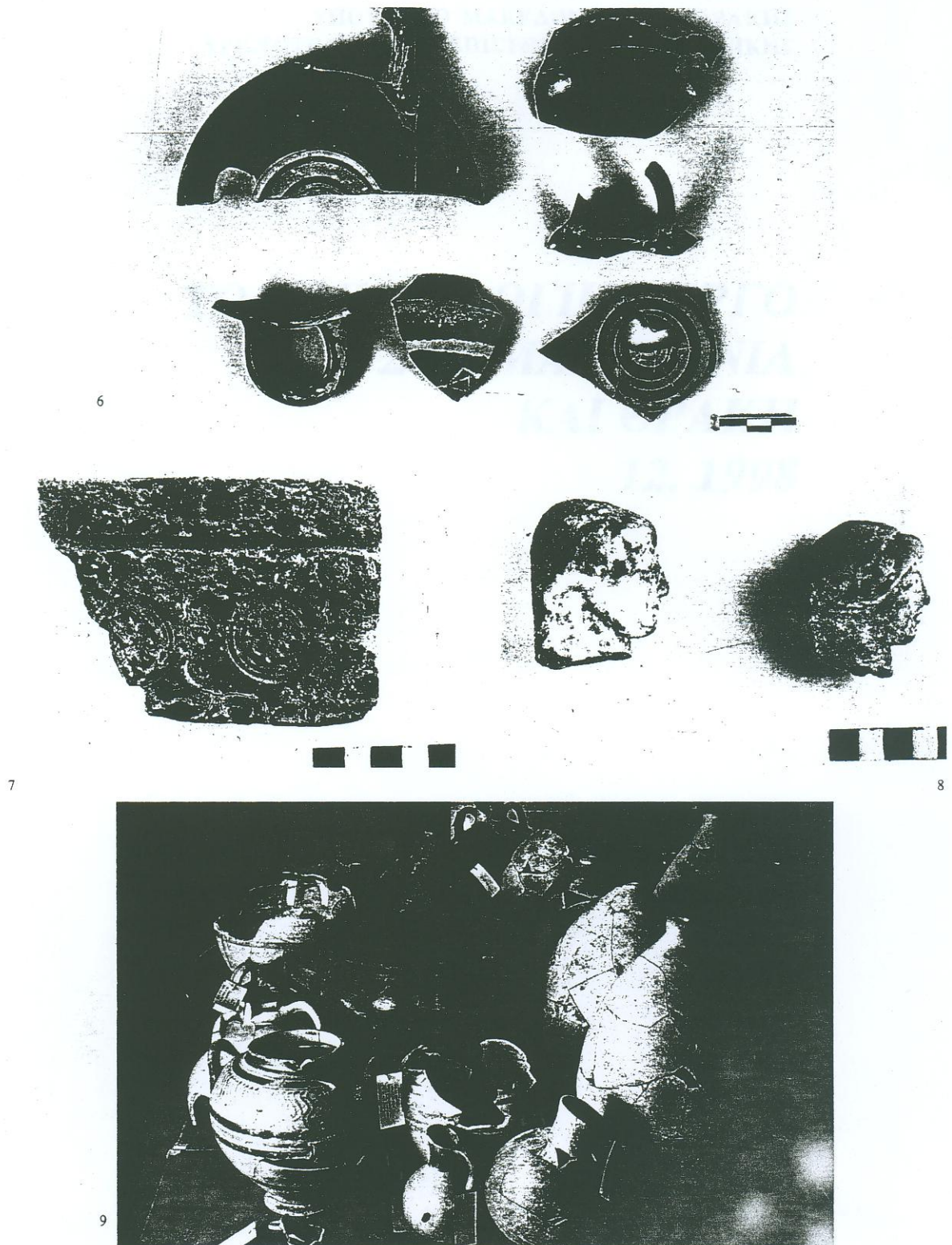

4

5

1. Λάκκος της τομής 22-91δ. 2. Πιθεώνας της τομής 22-91γ. 3. Τμήμα της ημιυπόγειας κατοικίας στην τομή 27-78γ. 4. Αγνύθες από τη ΒΔ γωνία της τομής 27-78γ. 5. Συγκολλημένος χιώτικος αμφορέας.

6. Θραύσματα αττικών μελαμβαφών αγγείων πόσης. 7. Πήλινη μήτρα κοσμημάτων. 8. Κεφάλια γυναικείων ειδωλίων. 9. Συγκολλημένα αγγεία διαφόρων εργαστηρίων από τον αρχαίο οικισμό.